
РЕЦЕНЗІЇ. ВІДГУКИ

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ДИЗАЙНЕРСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ

(навчально-методичний посібник І.В. Савенка
«Методика навчання вчителя технологій основ дизайну»)

В умовах інтеграції українського суспільства у європейське співтовариство, його високотехнологічного розвитку, глобалізації вітчизняного освітнього простору вагомим значенням набуває дизайнерська освіта, яка належить до пріоритетних напрямів професійної підготовки сучасних фахівців. Дизайнерська підготовка нині розглядається іміджетворчим інструментом суспільного та економічного поступу Української держави; вона ґрунтується на економічних, виробничих, технологічних, естетичних знаннях, проблемах і ситуаціях, а також на використанні набутих фахівцями компетентностей для їх вирішення.

Водночас першочерговими завданнями, що потребують наукового розв'язання, є питання, пов'язані з підвищенням якості вітчизняної дизайн-освіти та упровадженням основ дизайну в систему професійної підготовки майбутніх учителів на засадах формування проектної культури, розвитку творчих здібностей та обдарувань, задоволення їхніх інтересів і потреб у професійному вдосконаленні.

Запровадження дизайн-освіти у професійну підготовку майбутніх учителів технологій передбачає обґрунтування комплексу предметно-технологічних знань із різних галузей виробництва та невиробничої сфери у відповідності до тенденцій сучасного розвитку суспільства, педагогічної науки і галузей господарювання. Такий інтегрований підхід до набуття професійних компетентностей сприяє універсальній підготовці вчителя, формуванню в нього життєвих компетентностей, можливості гідно конкурувати на ринку праці, саморозвитку та мобільності; він є особливо актуальним у процесі професійної підготовки майбутніх учителів технологій до навчання основ дизайну в загальноосвітніх навчальних закладах.

З метою підвищення якості професійної підготовки майбутніх учителів технологій у вищих навчальних закладах І.В. Савенком створено навчально-методичний посібник «Методика навчання вчителя технологій основ дизайну» (Полтава : ПП «Астра», 2017. – 340 с.). У рецензованій праці узагальнено методолого-теоретичні основи дизайнерської підготовки майбутніх учителів технологій, зокрема, визначено концептуальні засади, систематизовано методологічні підходи, а також педагогічні технології, методи, засоби навчання, організаційні форми та запропоновано комплекс методик навчання основ дизайну майбутніх учителів технологій у вищих педагогічних навчальних закладах.

Навчально-методичний посібник логічно структурований; він складається з семи розділів.

Перший розділ присвячено розкриттю сутності дизайнерської діяльності в умовах глобалізації освітнього простору, ознайомленню з концептуальними засадами та існуючими методологічними підходами до професійної підготовки вчителя технологій. З'ясовано, що підготовка вчителя технологій має будуватися таким чином, щоб

адаптувати майбутнього фахівця до подальших неодноразових змін, пов'язаних із постійним оновленням змісту і способів організації його діяльності. Дизайнерська підготовка має інтегрованих знань і комплексних умінь, творчий розвиток та естетичне виховання особистості.

Методологічна підготовка вчителя технологій ґрунтується на загальнонаукових підходах і методичних принципах, а також на оптимальному поєднанні загальних і спеціальних (проектно-дизайнерських) методів та прийомів дизайн-освіти. Така підготовка полягає у впровадженні в системі освіти сучасної проектно-культури, що дозволить готувати фахівців, які володітимуть інтегрувальним, міждисциплінарним інтелектом, здатних до формування в учнів проектно-образного мислення, здатних до системних продуктивно-перетворювальних дій у процесі взаємодії людини з природою, здатних реалізовувати власний творчий потенціал.

У другому розділі посібника наведено класифікацію педагогічних технологій навчання вчителя, схарактеризовано поняття («технологія», «освітня технологія», «технологія навчання», «педагогічна технологія»), основні компоненти та методологічні вимоги до педагогічної технології. До таких технологій віднесено: проектну технологію, технологію проблемного навчання, технологію індивідуалізації та диференціації навчання, інформаційно-комунікаційну технологію, інтерактивну технологію в умовах проектно-дизайнерського навчання. Зазначені педагогічні технології сприяють використанню у професійній підготовці вчителя технологій принципів пошукової навчально-пізнавальної діяльності, індивідуального та диференційованого підходів до навчання, сукупності дослідницьких, пошукових, творчих методів, прийомів, засобів, результатом яких має стати або конкретне вирішення певної ситуації, або конкретний результат, готовий до впровадження. Така наукова позиція передбачає інтеграцію знань з різних галузей науки, техніки та творчості.

У третьому розділі розкрито поняття «метод» і наведено класифікацію методів навчання. Обґрунтовано доцільність використання пояснювально-ілюстративних, репродуктивних, проблемних, евристичних, дослідницьких, інтерактивних методів навчання. Підкреслено, що використання пропонованих методів навчання у професійній підготовці вчителя технологій виконує навчальну, розвивальну, виховну, стимулювальну (мотиваційну) і контрольну-корегувальну функції.

Четвертий розділ навчально-методичного посібника спрямовано на обґрунтування доцільності використання в методичній підготовці вчителя технологій організаційних форм вивчення дисциплін дизайнерської підготовки; до них віднесено форми навчального процесу, форми контролю, оцінювання та обліку знань, умінь і навичок, форми організації науково-дослідної роботи.

П'ятий розділ присвячено комплексному використанню засобів навчання в методичній підготовці вчителя технологій, що дає змогу інтенсифікувати процес засвоєння студентами неперервно зростаючих обсягів актуальної науково-технічної, художньо-конструкторської, проектно-дизайнерської і методичної інформації. Таке бачення забезпечує якісну допомогу студентам здобувати нові знання з використанням сучасних засобів навчання та доступ до світових банків знань, а також надає змогу раціоналізувати працю учасників навчально-виховного процесу.

У шостому розділі запропоновано комплекс методик вивчення спеціалізованих дисциплін дизайнерської підготовки. Для ефективного формування готовності вчителя технологій до навчання учнів основ дизайну розроблено методики вивчення навчальних дисциплін «Історія дизайну», «Основи дизайну», «Дизайнерське матеріалознавство», «Комп'ютерний дизайн», «Дизайн-практикум». До методичної розробки кожної дисципліни входять анотований виклад навчального матеріалу, його розподіл на змістові модулі та навчальні теми; визначено предмет, об'єкт і мету вивчення кожної навчальної

дисципліни. Здійснено розподіл навчального часу на лекційні, лабораторно-практичні заняття та самостійну роботу студентів. У процесі реалізації програм кожної дисципліни виявлено її спрямованість на формування загальних і спеціальних компетентностей, а також очікуваних результатів навчання. До кожної навчальної дисципліни запропоновано оптимальне застосування педагогічних технологій, форм, методів і засобів навчання.

Сьомий розділ має практичне спрямування. У ньому відображено специфіку підготовки майбутнього вчителя технологій до проведення занять у творчих майстернях. Запропоновано інструктивно-методичні матеріали з безпеки та забезпечення санітарно-гігієнічних умов праці в майстернях з обробки різних конструкційних матеріалів, які визначають культуру праці вчителя при проектуванні штучного предметного середовища. Навчально-інформативний комплекс щодо спеціалізованих інструментів, пристроїв і матеріалів, рекомендації до технологій проектування об'єктів штучного предметного середовища, творчі алгоритми для виконання типових вправ дизайн-проектування мають спонукати вчителя технологій активно впроваджувати в навчальний процес загальноосвітніх навчальних закладів основи дизайну як перспективний шлях розвитку творчої особистості учня, підготовку до самовдосконалення.

Представлений на рецензію навчально-методичний посібник І.В. Савенка «Методика навчання вчителя технологій основ дизайну» містить результати наукових досліджень, опублікованих ним раніше у вітчизняних та фахових закордонних наукових виданнях та може бути рекомендованим для ефективного використання у практиці професійної підготовки майбутніх учителів технологій з основ дизайну. Є всі підстави стверджувати, що навчально-методичний посібник має наукову новизну, теоретичне і практичне значення, відповідає цілісному уявленню про професійний розвиток особистості вчителя технологій, здатного до самопізнання, самоосвіти та саморозвитку. Використання пропонованих у посібнику навчально-методичних матеріалів сприятиме актуалізації процесу підготовки, індивідуалізації та диференціації освітнього процесу, запровадженню особистісного підходу в навчальній діяльності.

Матеріалами навчально-методичного посібника можуть послуговуватися студенти, магістри, аспіранти, викладачі, діючі вчителі трудового навчання і технологій та педагоги споріднених спеціальностей.

Валентина Оніпко – доктор педагогічних наук,
професор, завідувач кафедри ботаніки, екології
та методики навчання біології Полтавського
національного педагогічного університету
імені В.Г. Короленка